

Agència
per a la Qualitat
del Sistema Universitari
de **Catalunya**

LÍNIES PER AL DESENVOLUPAMENT D'UN ESTUDI EXPERIMENTAL SOBRE EL SEGUIMENT D'ENSENYAMENTS OFICIALS I SISTEMES DE GARANTIA INTERNA DE LA QUALITAT A CATALUNYA

SUMARI

Introducció	3
La informació pública sobre continguts i organització dels ensenyaments	4
Tractament dels indicadors quantitatius que es fan públics	5
El sistema d'informes valoratius	6
Responsables del Seguiment.....	7
Resultat esperat	8
Referències	10

INTRODUCCIÓ

El marc normatiu actual establert al Reial decret 1393/2007 i la proposta elaborada per la xarxa d'agències espanyoles REACU sobre el seguiment d'ensenyaments universitaris oficials (*Recomendaciones para el seguimiento de titulaciones oficiales*) tenen implicacions importants sobre els mecanismes de garantia de la qualitat interns i externs que han d'aplicar les universitats i AQU Catalunya.

En aquest context, AQU Catalunya considera necessari col·laborar amb les universitats catalanes en l'elaboració d'un estudi experimental que faciliti l'establiment d'un marc referencial propi sobre el seguiment de la qualitat dels ensenyaments oficials, avalat pel Comissionat d'Universitats i compatible amb l'article 27 del Reial decret 1393/2007.

Aquest estudi experimental s'adreça a concretar els informes de seguiment (estructura i contingut), a analitzar el funcionament dels sistemes de garantia interna de la qualitat (SGIQ) implementats per les universitats i a promoure mecanismes de garantia externa de la qualitat que siguin àgils, eficients i més adequats als objectius (*fitness for purpose*). Alhora s'espera que els resultats d'aquest estudi experimental es trobin alineats amb els principis que figuren en els estàndards europeus i en el recent Comunicat de Lovaina, que situen les universitats com a principals agents en la garantia de la qualitat i que també afavoreixen la presa de decisions relacionades amb els ensenyaments superiors, mitjançant la millora de la transparència informativa.

L'estudi que proposa AQU Catalunya, i que seguidament es descriu, té caràcter de participació voluntària, i es recomana que cada universitat participant el realitzi sobre un ensenyament de grau i sobre un altre de màster. Incloure-hi un cas de màster totalment implantat permetrà disposar d'una imatge molt més completa del funcionament dels sistemes d'informació i garantia de la qualitat existents.

LA INFORMACIÓ PÚBLICA SOBRE CONTINGUTS I ORGANITZACIÓ DELS ENSENYAMENTS

El plantejament que proposa AQU Catalunya per a la realització d'aquest estudi experimental posa l'accent en la qualitat de la informació pública; especialment, la que fa referència a la planificació operativa dels ensenyaments, i que es posa a la disposició d'estudiants, presents i futurs, i d'altres grups d'interès vinculats als ensenyaments.

Aquesta informació pública té dues funcions:

- Evidenciar el compromís entre la universitat i la societat amb relació a la qualitat dels ensenyaments oficials.
- Facilitar la promoció de la mateixa universitat a l'hora de captar nous estudiants tot subratllant el valor de l'oferta acadèmica que presenta.

La informació pública sobre la planificació operativa dels ensenyaments presenta oportunitats i reptes associats al caràcter de bé públic que tenen els títols oficials (reconeguts per l'Estat) i a l'existència d'una competència, interna i externa, en l'atracció d'estudiants per part de les universitats. Aquesta informació pública haurà d'estar també atenta a les necessitats que es deriven de la protecció de dades i d'actius intel·lectuals associats als ensenyaments, si és que n'hi ha o s'intueixen situacions de greuge.

D'altra banda, és interessant tenir en compte que la qualitat de la informació pública, assegurada de forma interna i externa, pot facilitar un millor reconeixement d'aquelles possibles ofertes acadèmiques que, proposades per les universitats, tinguin per objectiu superar la qualitat fixada en els estàndards. Això resulta rellevant en un context en què l'estudiant té més possibilitats d'elecció d'universitat, tant per la diversitat i l'especialització amb què s'ha configurat la nova oferta d'ensenyaments oficials com per la compatibilitat més gran dels ensenyaments a escala europea.

Evidentment, aquesta perspectiva també està relacionada amb la informació pública que es faci sobre els valors dels indicadors.

És possible que certs plantejaments de protecció de l'actiu intel·lectual, abans esmentada, recomanin interpretar que la informació pública es faci en dos àmbits:

1. Universal (informació pública que tothom pot consultar a través d'Internet).
2. Intern (consultable per l'estudiant matriculat i la resta de la comunitat acadèmica, per exemple).

Les universitats i AQU Catalunya hauran d'analitzar les fronteres entre la informació d'accés universal i d'accés intern. En tot cas, es considera que l'avaluació externa de la qualitat haurà de poder tenir accés global a la informació pública present en tots dos terrenys, l'universal i el d'accés intern.

TRACTAMENT DELS INDICADORS QUANTITATIUS QUE ES FAN PÚBLICS

Una segona peça del procés de seguiment que hauria de tractar aquest estudi experimental es basa en la informació pública sobre el comportament de determinats indicadors. En aquest punt l'estudi experimental hauria de tenir en compte que el tractament de dades pot tenir dos enfocaments diferents:

- a) El que va associat al fet que la universitat publiqui dades quantitatives a Internet sobre el comportament dels seus ensenyaments.
- b) El que es vincula a la transferència de dades al sistema estadístic global (UNEIX) i que també ha de tractar el desenvolupament de nous indicadors (per exemple, els que van associats a la satisfacció dels usuaris). Aquí es tindrà en compte l'acord de la Junta del Consell Interuniversitari de Catalunya (CIC) de març de 2009, pel qual s'estableix que els indicadors de seguiment dels estudis adaptats a l'EEES siguin elaborats conjuntament per les universitats i el Comissionat per a Universitats i Recerca (CUR), i facilitats mitjançant el sistema UNEIX.

Respecte del punt a, AQU Catalunya recomana que cada universitat faci un plantejament propi de transparència informativa, d'acord amb els indicadors proposats pel document REACU, i que tingui en compte:

1. La representativitat dels indicadors del document REACU, en el context de la mateixa universitat (des del punt de vista de l'indicador, de la unitat d'anàlisi o de la periodicitat de càlcul).
2. La idea de complementar els indicadors proposats en el document REACU amb altres de nous que en facilitin la interpretació (per exemple, amb indicadors que expliquin la rapidesa més gran o més petita en la graduació dels estudiants a causa de l'existència de vies lentes per a estudiants a temps parcial).
3. La reflexió sobre la fiabilitat dels resultats i sobre la forma de càlcul dels indicadors que es proposen i que no són en el sistema UNEIX (per exemple, els referits a satisfacció dels estudiants).
4. La comunicació dels valors dels indicadors proposats en el seguiment en un format que faciliti la lectura i interpretació de resultats per part del lector extern.
5. La conjugació adequada entre el requisit d'informació pública de resultats i el dret de la universitat a la seva imatge pública.

Respecte del punt b, AQU Catalunya facilitarà a les universitats que no estan integrades dins del sistema UNEIX el disseny dels indicadors ja considerats en el sistema esmentat.

EL SISTEMA D'INFORMES VALORATIUS

La tercera peça d'aquest estudi experimental s'adreça al disseny dels informes valoratius.

El marc establert per la REACU sol·licita un informe que consta de tres parts:

- Referència a la informació pública sobre els ensenyaments i els seus webs i sobre l'anàlisi del comportament dels indicadors respecte d'allò que es preveu en la memòria VERIFICA.
- Modificacions introduïdes en els ensenyaments.
- Reflexió sobre l'adequació del SGIQ per al seguiment de la qualitat dels ensenyaments oficials.

En aquest punt, l'estudi experimental haurà d'analitzar:

1. L'abast d'aquesta estructura d'informe: la universitat hauria de considerar l'extensió d'aquests informes, el contingut, el llenguatge, la pertinència de les síntesis, etc.
2. El procés formal d'elaboració de l'informe: quines fases s'estableixen i qui són els responsables de redactar i aprovar els informes.
3. La utilitat dels informes (punts forts i punts febles) des del punt de vista informatiu i de millora contínua.
4. L'agilització en la seva elaboració a partir de plantilles.
5. La identificació d'escenaris problemàtics.

L'existència de SGIQ ben articulats hauria de facilitar la producció àgil i automàtica d'aquests informes. En tot cas, en aquest estudi experimental la universitat podrà mesurar l'esforç real que pot representar aquesta fase d'elaboració d'informes quan s'aplica a tots els seus ensenyaments, i naturalment prendre mesures correctores.

RESPONSABLES DEL SEGUIMENT

El darrer aspecte que caldrà analitzar en aquest estudi experimental és la identificació de les persones que tindran la responsabilitat de coordinar el procés de seguiment a escala d'ensenyament i d'universitat.

Caldrà veure, també, quines responsabilitats corresponen al personal acadèmic i quines són assumides pel personal d'administració.

Amb independència de les trobades i contactes que es puguin establir entre les diferents universitats, AQU Catalunya proposa organitzar una reunió informativa del projecte i més endavant una reunió de primeres conclusions amb les unitats tècniques de qualitat (UTQ). L'Agència atindrà consultes de les UTQ durant tot el procés.

El rol d'AQU Catalunya en aquest estudi experimental anirà adreçat a:

- Facilitar el funcionament dels grups de treball formats per tècnics de les UTQ i altres responsables que s'hi incorporin, a criteri dels vicerectorats competents en matèria de qualitat (l'Agència donaria suport en la coordinació dels grups i suport econòmic parcial).
- Avaluar els resultats dels estudis experimentals presentats per les universitats i elaborar recomanacions, si és el cas, adreçades a les universitats participants en la implementació del seguiment per als propers anys.

RESULTAT ESPERAT

L'estudi experimental que AQU Catalunya proposa atorgarà a les universitats un elevat grau de llibertat que afectaria:

1. La manera d'abordar el tractament de les **evidències públiques**, tant pel que fa a la informació acadèmica dels programes o la planificació operativa (guies docents) com pel que fa a la presentació d'indicadors de resultats sobre el desplegament dels programes.
2. El disseny dels **informes** valoratius de la universitat, que seran avaluats per AQU Catalunya mitjançant una comissió creada *ad hoc*.

De manera més concreta, l'estudi experimental hauria de permetre:

- Disposar d'un conjunt de bones pràctiques en la transparència informativa.
- Valorar la rellevància i pertinència de la informació pública i els grups d'interès que hi són vinculats, tant interns com externs a la universitat.
- Estimar els recursos que seran necessaris a cada universitat per dur a terme aquest procés d'informació pública i de seguiment dels ensenyaments.
- Identificar les vies de coordinació entre el seguiment i els SGIQ de cada universitat, de manera que hi hagi un estalvi de recursos esmerçats i un millor assoliment d'objectius.
- Detectar dificultats i fer recomanacions o propostes alternatives que millorin el procés de seguiment els propers anys.
- Recollir elements per poder fer una proposta de seguiment adequada a escala de màster i d'altres programes formatius de postgrau, encara que la proposta feta per la REACU està pensada per als graus.

En definitiva, aquest estudi experimental ha de concloure amb un plantejament de seguiment elaborat per la universitat, que respongui adequadament als requeriments de transparència informativa sobre continguts dels ensenyaments i comportament d'indicadors, i que tingui en compte les premisses presentades en aquest document.

L'estudi també hauria d'avançar conclusions sobre l'ús dels SGIQ per al propòsit de seguiment i obtenir les primeres impressions sobre la implantació de nous ensenyaments oficials.

Els resultats i plantejaments que es derivin d'aquest estudi experimental seran objecte de valoració per AQU Catalunya i podran rebre recomanacions de millora en un informe que l'Agència trametrà a cada universitat.

Naturalment, l'estudi experimental facilitarà l'afinament de la metodologia d'avaluació externa dels ensenyaments oficials, especialment durant la seva etapa de seguiment.

Així mateix, els resultats d'aquest estudi experimental poden donar lloc a un consens que, en l'àmbit de Catalunya, faciliti que el sistema universitari català disposi d'un model de seguiment propi.

REFERÈNCIES

BOE. *Real Decreto 1393/2007, de 29 de octubre.*

Consell Interuniversitari de Catalunya. *Requisits que han de satisfer les propostes de nous ensenyaments que presentin les universitats* (acord del CIC de 12 de novembre de 2007).

ENQA. *Estàndards i directrius per a l'assegurament de la qualitat en l'EEES.* Publicats en català per AQU Catalunya (2006) a <http://www.aqu.cat/doc/doc_44505772_1.pdf>.

REACU (2009) *Recomendaciones para el seguimiento de titulaciones oficiales.*

Communiqué of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education. *The Bologna Process 2020. The European Higher Education Area in the new decade.* Leuven and Louvain-la-Neuve, 28-29 d'abril de 2009.